

6. HUNAJANTUOTANNON ERITYSVAATIMUKSET

6.1 Hunajan kanssa kosketuksiin joutuvien pintojen puhdistamiseen käytettävän veden laatu

Huomioitavaa:

- Tätä ohjetta sovelletaan hunajan alkutuotantoon.
- Hunajan alkutuotantoa on mehiläisten tarhaus (hunajan tuotanto), oman hunajan linkous, pakkaaminen sekä hunajan myynti vähittäiskauppaan, tukkuun, pakkaamoon tai teollisuuteen. Alkutuotannossa voi lingota ja pakata myös toisen tuottajan hunajaa, kunhan hunaja palautetaan takaisin tuottajalle. Lisäksi alkutuotannoksi katsotaan hunajan myynti suoraan kuluttajalle, jos vuosittain myytävän hunajan määrä on enintään 2 500 kg vuodessa.
- Tutkimuksia veden laadusta ei vaadita, jos hunajan kanssa kosketuksiin joutuvien pintojen, laitteiden ja välineiden puhdistamiseen ja huuhtelemiseen käytetään terveydensuojelulain mukaisesti valvotun talousvettä toimittavan laitoksen vettä, esimerkiksi kunnallisen vesilaitoksen tai vesiosuuskunnan vettä. Tuottajan on osoitettava olevansa liittynyt vesilaitoksen tai -osuuskunnan verkostoon esimerkiksi veden hankinnasta tehdyllä sopimuksella tai tuottajalle veden käytöstä osoitetulla laskulla.
- Veden arvostelussa noudatetaan pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksia ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (401/2001) 1 §:n 3 kohdassa tarkoitetulle vedelle asetettuja laatuvaatimuksia ja -suosituksia.
- Kun kyseessä on hunajan vähäriskinen myynti suoraan kuluttajalle ja toimittaminen paikalliseen vähittäismyyntiin käytetyn veden tulee olla talousvettä tai puhdasta vettä, mutta vedestä ei vaadita säännöllisiä laatututkimuksia

Tarkastettavia asioita:

Hunajan kanssa kosketuksiin joutuvien pintojen, laitteiden, astioiden ja välineiden puhdistamiseen ja huuhteluun käytettävän veden laatu

- Vedestä on tutkittu vähintään *Escherichia coli*, suolistoperäiset enterokokit sekä väri ja haju. Jos on syytä epäillä vedessä esiintyvän muita tekijöitä, jotka voivat vaarantaa hunajan elintarviketurvallisuuden, hunajantuottajan on huolehdittava, että vedestä tehdään myös näitä tekijöitä koskevat tutkimukset. Tulosten arvioinnissa käytetään STM:n asetuksen 401/2001 laatuvaatimuksia- ja suosituksia sekä otetaan huomioon vaikutus elintarviketurvallisuuteen
- Veden laatu tulee tutkia ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen säännöllisesti kolmen vuoden välein.
- Tuottajan on säilytettävä viimeisin tutkimustodistus. Tarkastetaan uusin, kolmen vuoden sisällä tehdyn tutkimuksen todistus. Jos tutkimustodistus on olemassa, mutta sitä ei tarkastus- hetkellä löydy, tuottaja voi toimittaa (halutessaan sähköisesti) tutkimustodistuksen tarkastajalle jälkikäteen.

A

Toiminta on kokonaisuutena arvioituna pääsääntöisesti vaatimusten mukaista.

Hunajan kanssa kosketuksiin tulevien pintojen, välineiden ja laitteiden puhdistamiseen ja huuhtelemiseen käytettävä vesi on tutkittu pääsääntöisesti vaatimusten mukaisesti ja veden laatu täyttää vaatimukset.

Toiminnassa voi olla pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä myytävien tuotteiden elintarviketurvallisuutta, esimerkiksi:

- Toimijan käyttämä laboratorio tai jonkin yksittäinen analyysimenetelmä ei täysin täytä vaatimuksia, tutkimusten tulokset ovat kuitenkin vaatimusten mukaisia.

C

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan.

Esimerkiksi:

- Edellisestä vedestä tehdystä tutkimuksesta on yli kolme vuotta.

D

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa oleellisesti harhaan, tai toimija ei ole korjannut epäkohtia määräaikaan mennessä.

Esimerkiksi

- Tuottaja on saanut tiedon, että käytetty vesi ei täytä laatuvaatimuksia, mutta ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin veden laadun parantamiseksi.
 - o Arvioitaessa sitä, onko toimenpiteisiin veden laadun parantamiseksi ryhdytty, voidaan tarkastaa, onko tuottaja toiminut terveydensuojeluviranomaisen kehottamalla tavalla.

Lainsäädäntö ja ohjeet:

- Yleinen elintarvikehygieniasetus (EY) N:o 852/2004 Liite I, A osa, kohta II, 4.d
- Alkutuotantoasetus MMMa 1368/2011 7 §, liite 1 johdanto ja luku 2 kohta 2.2.
- STM:n asetus 401/2001 1 §:n 3 kohta

6. HUNAJANTUOTANNON ERITYISVAATIMUKSET

6.3 Hunajan myynti suoraan kuluttajalle ja toimittaminen paikalliseen vähittäismyyntiin

Huomioitavaa:

- Tätä ohjetta sovelletaan hunajantuotantotiloilla, jotka
 - myyvät tuottamaansa hunajaa suoraan kuluttajille enintään 2 500 kg vuodessa ja/tai
 - toimittavat vähittäismyyntiin Suomessa enintään 2 500 kg vuodessa.
- Määräraajat: VNa 1258/2011, 2 §:n kohta 1, sekä 3 §:n kohta 1
- Suoraan kuluttajalle myynnillä tarkoitetaan tuottajan harjoittamaa myyntiä tilalta, torilla, myyjäisissä, Reko-myyntiä tai vastaavia myyntitapoja.
- Vähittäismyynnillä tarkoitetaan myymälää tai tarjoilupaikkaa.
- Vähäriskiselle toiminnalle on helpotuksia alkutuotantoasetuksessa:
 - ei vaadita kirjallista omavalvonnan kuvausta
 - käytetyn veden tulee olla talousvettä tai puhdasta vettä, mutta laatututkimuksia ei vaadita
- Helpotetut vaatimukset poistuvat jos toimittaa jatkojalostukseen, tukkuun tai pakkaamoon.

Tarkastettavia asioita:

- Tuottajan tulee noudattaa edellä mainittuja määrärajoja.
- Hunajan myyntimäärien kirjanpito

A**Toiminta on kokonaisuutena arvioituna pääsääntöisesti vaatimusten mukaista.**

Tuottaja pitää kirjaa suoraan kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin myydystä hunajasta. Tuottaja noudattaa asetuksen 1258/2011 määrärajoja. Toiminnassa voi olla pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä myytävän hunajan elintarviketurvallisuutta, esimerkiksi:

- myynti- ja toimitusmääriä koskevasta kirjanpidosta puuttuu joitakin tietoja

C**Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan.**

Esimerkiksi:

- Tuottajalla ei ole kirjanpitoa suoraan kuluttajalle tai paikalliseen vähittäiskauppaan toimittamisesta, mutta noudattaa toiminnassa alkutuotannossa annettuja helpotuksia vähäriskiselle toiminnalle.
- Toiminnan luonne ja laajuus edellyttää elintarvikehuoneistoilmoituksen tekemistä, eikä tuottaja ole tehnyt sitä.

D**Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa oleellisesti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä, tai toimija ei ole korjannut epäkohtia määräaikaan mennessä.**

Esimerkiksi:

- Toiminta edellyttäisi elintarvikehuoneistoilmoituksen tekemistä, mutta tuottaja ei ole tehnyt ilmoitusta kehotuksesta huolimatta.

Lainsäädäntö ja ohjeet:

- Yleinen elintarvikehygieniasetus (EY) N:o 853/2004 Liite I, A osa, kohta II, 4d
- Asetus vähäriskisistä toiminnoista VNa 1258/2011 2 ja 3 §
- Alkutuotantoasetus MMMa 1368/2011 liite 3

6. HUNAJANTUOTANNON ERITYISVAATIMUKSET

6.4 Elintarvikkeista annettavat tiedot

Huomioitavaa:

Tämä kohta tarkastetaan, kun hunajan tuottaja

- myy tuottamaansa hunajaa tilalta pakattuna tai kuluttajan omaan astiaan
- myy tuottamaansa hunajaa torilla
- toimittaa tuottamaansa hunajaa pakattuna vähittäismyyntiin (esim. myymälät ja suurtaloudet)
- myy tuottamaansa hunajaa pakattuna etämyynnissä.

Jos hunaja pakataan välittömään myyntiin, katsotaan tuote pakkaamattomaksi (= välitöntä myyntiä varten pakattu). *Välittömällä myynnillä* tarkoitetaan elintarvikkeen myyntiä, jossa tuote on pakattu valmiiksi loppukuluttajalle elintarvikkeen luovutuspaikassa myynnin nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi.

Tarkastettavia asioita:

Omavalvonnan toteutumista arvioidaan tarkastamalla pistokokein (esimerkiksi 1 - 3 eri pakkausta ja/tai irtomyyntierää yrityksen toiminnan luonne ja laajuus huomioiden) seuraavia asioita:

Tietojen vaatimustenmukaisuus, joka voidaan todentaa esimerkiksi

- pakkausmerkintä-, tuotanto- ja asiakirjatarkastuksin
- tarvittaessa omavalvontatutkimuksin.

1. Hunaja, pakattu

Pakatun hunajan osalta vaaditaan seuraavat tiedot:

- elintarvikkeen nimi
- elintarvikkeen sisällön määrä
- vähimmäissäilyvyysaika (parasta ennen)
- elintarvikealan toimijan nimi tai toiminimi ja osoite
- alkuperämaa (siten kuin on säädetty asetuksessa MMMa 392/2015, 5 §; esim. alkuperämaa: Suomi)
- eränumero tarvittaessa (jos vähimmäissäilyvyysaika on annettu päivän ja kuukauden tarkkuudella, se voi silloin korvata eränumeron)
- käyttöohje (maininta siitä, että hunajaa ei saa antaa alle 1 -vuotiaille lapsille.)

Suodatettua hunajaa ja taloushunajaa sisältäviin suurpakkauksiin ja laatikkoihin sekä niitä koskeviin myyntiasiakirjoihin on selvästi merkittävä täydellinen tuotteen nimi "suodatettu hunaja" tai "taloushunaja". Taloushunajan nimen yhteydessä on oltava maininta "ainoastaan muihin elintarvikkeisiin ja ruoanlaittoon".

Elintarviketurvallisuus

Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan

Pakollisten pakkausmerkintöjen tulee olla *vaivattomasti luettavissa* (x-kirjasinkoko vähintään 1,2 mm; poikkeus x-kirjasinkoko vähintään 0,9 mm, kun pakkauksen suurimman pinnan pinta-ala on pienempi kuin 80 cm²). *Pakolliset pakkausmerkinnät on tehty suomeksi ja ruotsiksi* (yksikielisisissä kunnissa myytävälle riittää ko. kunnan yksikieliset merkinnät).

2. Hunaja, pakkaamaton

Pakkaamattoman hunajan osalta vaaditaan seuraavat tiedot:

- elintarvikkeen nimi
- alkuperämaa (siton kuin on säädetty asetuksessa MMMa 392/2015, 5 §)
- tarvittavat käyttö- ja säilytysohjeet (mm. maininta siitä, että hunajaa ei saa antaa alle 1-vuotiaille lapsille).

Tiedot on ilmoitettava loppukuluttajalle kirjallisesti. Tiedot voidaan antaa myös suullisesti edellyttäen, että elintarvikkeen läheisyydessä olevassa julisteessa tms. ilmoitetaan, että tiedot on saatavissa pyydettyä henkilökunnalta. Tiedot on oltava silloin elintarvikkeen luovutuspaikassa kirjallisessa tai sähköisessä muodossa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten helposti saatavissa.

Erillistä ilmoitusta siitä, miten tiedot ovat saatavissa, ei vaadita silloin, kun ravitsemukselliset erityistarpeet on etukäteen selvitetty ja kirjattu ylös ja elintarvikkeet luovutetaan kuluttajalle kohdennetusti näiden tietojen perusteella.

Irtomyynnissä myytävien elintarvikkeiden pakolliset tiedot tulee antaa vähintään suomeksi tai ruotsiksi.

3. Etämyyntinä myytävä, pakattu hunaja

Kaikki yleiset pakolliset pakkausmerkinnät lukuun ottamatta ns. muuttuvia tietoja, kuten vähimmäissäilyvyysaika ja eränumeroa, on oltava saatavilla ennen kuin ostotehdään, ja ne on esitettävä etämyyntiin liittyvässä aineistossa tai toimitettava muilla soveltuvilla keinoilla, jotka elintarvikealan toimijan on ilmoitettava selvästi. Kaikkien pakollisten tietojen on oltava saatavilla toimitushetkellä.

A

Toiminta on kokonaisuutena arvioituna pääsääntöisesti vaatimusten mukaista.

Valvoja toteaa elintarvikkeesta annettavien tietojen olevan pääsääntöisesti lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Merkinnät ovat helposti luettavia.

Toiminnassa voi olla pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta eivätkä johda kuluttajaa harhaan.

Pakkausmerkinnöissä vähäisiä epäkohtia ovat esimerkiksi:

- osoitetiedoista puuttuu tarkka osoite.

Elintarviketurvallisuus

Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan

C**Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan.**

Pakkausmerkinnöissä on useita oleellisia virheitä ja/tai puutteita, joita ovat esimerkiksi:

- harhaanjohtava elintarvikkeen nimi
- alkuperämaa -merkintä puuttuu tai on virheellinen
- parasta ennen -merkintä puuttuu tai on virheellinen
- tarvittava käyttöohje (maininta siitä, että hunajaa ei saa antaa alle 1 -vuotiaille lapsille) puuttuu.

D**Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa oleellisesti harhaan, tai toimija ei ole korjannut epäkohtia määräaikaan mennessä.**

Suomen- ja ruotsinkieliset merkinnät puuttuvat.

Pakkausmerkinnät puuttuvat kokonaan tai virheet vaativat välitöntä korjausta tai takaisin vetoa, joita ovat esimerkiksi:

- hyvin epäselvät, lukukelvottomat pakkausmerkinnät
- vaaditut suomen- ja ruotsinkieliset merkinnät puuttuvat.

Lainsäädäntö ja ohjeet:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä, 17 - 19 artikla
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille
- Elintarvikelaki 23/2006, 1, 2 ja 9 §
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus hunajasta (392/2015)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014)
- Eviran ohje 17068/1. Elintarviketieto-opas elintarvikevalvojille ja elintarvikealan toimijoille
- Eviran ohje 17055/1. Pakkausmerkintöjen valvontaohje
- Eviran ohje. 17008/2. Nimen ”hunaja” käyttö